

K realizaci závěrů 14. zasedání ÚV KSČ při zabezpečování bojové pohotovosti

Ústřední výbor KSČ na svém zasedání ve dnech 10. a 11. 12. 1979 přijal usnesení: "... zajistit dynamický a proporcionální rozvoj národního hospodářství s přednostním zaměřením na prohlubování intenzifikace výroby, snižování spotřeby všech druhů paliv, energie, surovin a materiálů, snižování celkových nákladů výroby, zvyšování produktivity práce a důsledné prosazování přijatých opatření k zvýšení hospodárnosti... Základní cestou zvyšování efektivity je urychlování a využívání vědeckého pokroku..." (Usnesení ÚV KSČ „O hlavních úkolech rozvoje národního hospodářství v r. 1980“, Svoboda 1979, str. 65.)

Od řídících pracovníků všech stupňů ÚV KSČ požadoval, "... aby s plnou odpovědností zabezpečili rozpis plánu na každé pracoviště a organizovali každodenní zápas o komplexní plnění všech kvalitativních i kvantitativních úkolů a byli příkladem v upevňování disciplíny a pořádku...". (Tamtéž.)

Přijaté usnesení vyplývá z objektivní situace, kdy ceny surovin na světovém trhu mají neustále stoupající trend. Tato situace se zcela analogicky projevuje ve zvýšených nákladech na zbrojní výrobu a na materiálně technickém zabezpečení obrany. Z toho vyplývá, že i pro ČSLA platí zásada dosahovat vysoké bojové pohotovosti s maximální mírou efektivity a hospodárnosti, zdokonalováním řídicí a organizační práce velitelů a štábů a cílevědomějším využíváním vědy a výzkumu.

Dosažení efektivity při zabezpečování bojové pohotovosti znamená vytvořit podmínky, aby organizovaným výcvikem, cílevědomě využívanou a udržovanou bojovou technikou a promyšleně vynakládanými finančními a materiálními prostředky byla všestranně splněna všechna kritéria bojové pohotovosti.

Praktické zkušenosti ukazují, že velitelé a štáby dovedou efektivnost krátkodobě zvyšovat. Hlavní metodou se přitom stává intenzifikace činnosti velitelů, štábů a vojsk založená na zvýšené stranickopolitické práci. Svědčí o tom řada příkladů, kdy před ohlášenými prověrkami (inspekčními prohlídkami), divízními taktickými cvičeními, ostrými střelbami či hlubokým broděním tanků apod. je efektivnost činnosti vždy velmi vysoká.

V současné době jde však o to, dosáhnout **trvalého** (dlouhodobého) **zvyšování efektivity**. Jako hlavní metoda v takovém případě už nestačí pouhá intenzifikace činnosti velitelů, štábů a vojsk, ale je nutné přejít na cílevědomější využívání nejnovějších výsledků vědy a výzkumu, na rozvoj racionalizace učebně výcvikového procesu a na širší rozvíjení a využívání tvůrčích schopností všech příslušníků ČSLA.

Hlavním měřítkem dosaženého stupně efektivity se ve větší míře než dosud stává **kvalita dosahovaných výsledků** v jednotlivých kritériích bojové pohotovosti. Kvalitativní ukazatel bude stále více vytlačovat z činnosti velitelů a štábů

kvantitativní ukazatel, kdy se výsledky hodnotily a zdůvodňovaly často počtem přednášek, zaměstnání, projetych kilometrů, vystřelených nábojů, nácviků bojové pohotovosti apod. Neobstojí ani druhý extrém, kdy se průměrné výsledky zdůvodňovaly ušetřenými pohonnými hmotami, náhradními díly apod.

Boj za vyšší efektivnost bojové pohotovosti vyžaduje, aby činnost každého vojáka z povolání nebyla jen mechanická a rutinérská, ale aby se stala cílevědomější a iniciativnější, aby tvůrčím způsobem řešila realizaci zásad bojové pohotovosti a zdokonalovala dosavadní metody a formy jejich zabezpečování.

Dosažení hospodárnosti při zabezpečování bojové pohotovosti je nezbytné řešit komplexně. Hlavním úkolem ČSLA je, aby byla připravena v kteroukoli dobu a za jakékoli situace spolu s ostatními armádami členských států Varšavské smlouvy odrazit agresi nepřítelů bez ohledu odkud a jakými způsoby a prostředky je vedena, zachovat bojeschopnost vojsk při jeho jaderných úderech, vést na nepřítel zrcující údery, rychle a organizovaně rozvíjet všemi silami a prostředky aktivní a rozhodnou bojovou činnost a tím vytvořit podmínky pro úspěšné zničení nepřítelů.

K dosažení tohoto cíle musí ČSLA neustále zdokonalovat organizační struktury vojsk a zavádět do výstroje nejnovější typy zbraňových systémů a bojové techniky a intenzivně a důsledně splnit všechny plánované úkoly bojové a politické přípravy a bojové pohotovosti.

Požadavky na všestranné zabezpečení bojové pohotovosti, které vyžadují na jedné straně stále větší finanční a materiálové náklady a na druhé straně maximální úspory, je možné vyřešit jen cílevědomou, promyšlenou organizační a řídicí prací. Výcvik plánovat a provádět co neefektivněji, aby každé vyvedení techniky z kasáren, každý kilometr jízdy, každá výcviková hodina, litr pohonných hmot byly stoprocentně využité.

Hospodárnost mohou v rámci svého funkčního zařazení uplatňovat všichni příslušníci ČSLA. Vzhledem k různým stupňům velení, různorodosti náplně činnosti druhů vojsk a služeb a počtu odborností u vojsk a služeb je třeba, aby konkrétní formy a metody uplatňování zásad hospodárnosti hledal a uplatňoval každý jednotlivec sám v těsné součinnosti se svým přímým velitelem (náčelníkem), stranickou a svazáckou organizací.

Hospodárnost při zabezpečování bojové pohotovosti je možné např. zvýšit **zdokonalením kontrolní činnosti velitelů u zavedených a zvláště pak u nově zaváděných**

prostředků uvědomování vojsk a vojáků z povolání v jejich bytech, u automatických, poloautomatických a mechanických zařízení pro přenos informací o plnění úkolů bojové pohotovosti i racionalizačních opatření v materiálně technickém zabezpečení. Zkušenosti ukazují, že v důsledku nedůsledné údržby jsou tyto prostředky občas vyřazovány z činnosti, čímž dochází ke škodám nejen finančním a materiálovým, ale i morálním. Poruchovost zaviněná nesprávnou obsluhou a nedůslednou údržbou vyvolává totiž u vojsk nedůvěru ve spolehlivost a účelnost těchto prostředků.

Lépe je možné hospodařit i s časem nezbytným pro nácviky bojové pohotovosti. Času pro výcvik se všeobecně nedostává. Odporuje proto zásadám hospodárnosti a efektivnosti, jsou-li konány nácviky v celých útvech, aniž by před tím bylo dosaženo plné nacyvičenosti úkonů jednotlivci, družstvy (osádkami), četami, rotami (např. rychlé sbalení polní výstroje, příprava osobních věcí vojáků pro činnost likvidačních skupin útvaru, odběr zbraní, odchod řidičů do parku, příprava vozidel k výjezdu, vynášení rotního materiálu, nakládání materiálu ze skladů, činnost v mobilizačních střediscích apod.). K dílčím nácvikům jednotlivce a malých jednotek je možné využívat bez velkých nákladů prakticky každého zaměstnání. Teprve po dokonalé nacyvičenosti jednoduchých úkonů by mělo následovat procvičení složitějších úkonů ve větších kolektivech, spojených s výjezdem bojové techniky.

Úspory je možné dosahovat též **využíváním každého výjezdu bojové techniky pro nácviky dílčích úkonů bojové pohotovosti**. (Např. činnost řidičů v parku, činnost skupin technické pomoci, nasazení osádek do bojové techniky, naložení materiálu, rektifikace zbraní apod.).

Ke zvýšení aktivity příslušníků ČSLA v rámci úsilí o hospodárnost je výhodné organizovat socialistické soutěžení. Jednou z možných forem takového soutěžení jsou např. „osobní účty úspor“. Jejich princip spočívá ve vedení podrobného přehledu o spotřebě surovin, materiálu, pohonných hmot, munice i o výsledcích, dosažovaných v bojové a politické přípravě. Srovnáním konečných výsledků stejných kategorií vojáků za určité období je možné vyhodnotit nejlepší jednotlivce a získané zkušenosti zevšeobecňovat.

Stanovení ukazatelů hospodárnosti, jejich sledování a vyhodnocování je složitým úkolem, neboť dosud není pro to vypracován jednotný systém. Záleží proto na iniciativě funkcionářů útvaru, jakou cestu

pro rozvoj hospodárnosti zvolí. Aby mohli velitelé jednotek reálně hodnotit hospodárnost, měli by je příslušní náčelníci druhů vojsk a služeb včas seznámat se základními normami spotřeby.

Další metodou realizace závěrů 14. zasedání ÚV KSČ je **využívání rezerv**. Z teoretického hlediska je možné za rezervu považovat každý rozdíl, který vzniká mezi možným (požadovaným) a skutečně dosaženým výsledkem (výkonem). Z praktického hlediska je však možné za rezervu považovat jen ten rozdíl, kterého mohou využívat velitelé a štáby daného stupně velení svými vlastními silami a prostředky nebo za pomoci nadřízených stupňů velení. Není možné proto za rezervu považovat ten rozdíl, o kterém se sice ví a který by bylo třeba odstranit, ale který je v dané situaci silami a prostředky, které jsou k dispozici, neřešitelný. I takové případy se mohou v praxi našich útvarů vyskytnout.

Aby bylo možné stanovit, kterých rezerv využívat a v jakém pořadí, je třeba udělat nejdříve důkladnou analýzu a stanovit pro každou rezervu takové řešení, které přinese neoptimálnější výsledek. Přitom není na místě nedočkavost, protože konečný efekt přijatých opatření může být sice okamžitý, ale při složitější činnosti, kdy je třeba přijmout reorganizační opatření nebo dosáhnout změny návyků a činností vykonavatelů apod., může se výsledek dočasně opožďovat za uskutečněnými opatřeními. Hlavní úsilí při využívání rezerv by mělo vždy směřovat k těm procesům, které jsou v nejdynamičtějším rozvoji a přinášejí největší efekt. Mezi takové procesy patří především automatizace, mechanizace racionalizace a využívání výsledků vědy a výzkumu.

Za rozhodující je třeba považovat využití rezerv **v organizátorské a řídicí práci velitelů a štábů**. Pro názornost ukáží jen některé nejtypičtější rezervy, které v bojové pohotovosti leckde dosud přezívají.

Někteří velitelé a štáby (někdy z ne zkušenosti, jindy z rutinérství či dogmatismu) se dosud nesílili se změnou kvality, která vyplývá z nových zásad bojové pohotovosti. Neuvědomují si změněnou kvalitu obsahu a uplatňují proto při zpracování dokumentů nebo při jejich realizaci v praktické činnosti vojsk starý obsah v jakési nové nebo upravené formě. To přirozeně zpomaluje realizaci nových zásad a vyvolává rozpornosti, které musí dodatečně řešit vyšší velitelé.

Kladné výsledky, dosahované v bojové pohotovosti, vedou někdy i k sebeuspoko-

jení některých velitelů a štábů a k názorům, že již není možné nic zdokonalovat. Při hodnocení výsledků vycházejí tyto funkcionáři převážně z vnějších stránek stanovených kritérií a méně analyzují jejich obsahovou stránku, jejich kvalitu.

Mnozí velitelé či pracovníci štábů považují za hlavní obsah své řídicí činnosti při zabezpečování bojové pohotovosti shromažďování faktů, registrování nedostatků a evidování statistických podkladů, písemné rozborů, vydávání mnoha rozkazů a nařízení. Přisuzují jim všemocnou sílu, místo aby zaměřili úsilí svých štábů na konkrétní pomoc podřízeným. V důsledku toho se jim z řídicí práce vytrácí konkrétní práce a přímý styk s podřízenými jednotkami a jednotlivci.

Někteří velitelé (náčelníci) a příslušníci štábů často zdůvodňují chyby a nedostatky v bojové pohotovosti objektivními příčinami, zavinenými někým jiným. Málo pozornosti věnují analýze své práce, řídicí a kontrolní činnosti a jejímu podílu na celkových výsledcích.

V bojové pohotovosti více než v kterékoli jiné oblasti neustále platí zásada, že řídit znamená znát, vědět si rady jak dosáhnout co nejlepších výsledků těmi prostředky a silami, které jsou k dispozici. To vyžaduje nejen studovat zásady bojové pohotovosti, ale především se snažit o jejich tvůrčí aplikaci na konkrétní podmínky. Dosáhnout, aby každý příslušník útvaru, ústavu či zařízení znal obsahově, časově a prostorově zcela přesně své úkoly a byl schopen je samostatně plnit. Nejde při tom tedy jen o to stanovit podřízeným úkoly, ale stanovit jim jen takové úkoly, které mohou vzhledem ke svým předpokladům splnit, nebo je nejprve pro plnění náročných úkolů připravit.

Rezervy jsou i **v kontrolní činnosti**. Stále ještě dochází k situacím, kdy prověrky bojové pohotovosti jsou nehospodárné a nekomplexní. Končí např. ihned po dosažení pohotovosti v prostoru soustředění, aniž by na ně navazovalo prověření praktických znalostí velitelů a štábů z plnění velitelských úkolů a vojsk z praktických bojových návyků. Jindy zase není věnována pozornost přípravě bojové techniky k okamžitému zahájení boje nebo splnění opatření materiálně technického zabezpečení apod.

Náročnost, kterou vyžaduje zabezpečování bojové pohotovosti nedovoluje žádnému stupni velení ani na okamžik polevit v realizaci rozhodujících faktorů, jako je včasné a úplné vyvedení osob a vyvezení bojové techniky a materiálu

z kasáren, rozvinutí a připravenost mobilizačních pracovišť, dosažení pohotovosti ve stanoveném prostoru soustředění k plnění bojového úkolu apod. Proto by se měl celý kontrolní systém aktivně podílet na zabezpečování těchto klíčových úkolů bojové pohotovosti. Současně zabezpečovat neustálý růst kvality, upevňování režimu hospodárnosti a nejvyšší efektivnosti, zdokonalování všech řídicích procesů, organizovanosti života a kázně vojsk. Měl by postihovat kromě negativních jevů i pozitivní zkušenosti a formy, které by mohly být použity i u dalších útvarů.

Rezervy jsou např. též v **přípravě dozorčích orgánů**. Význam dozorčích orgánů pro zabezpečení včasného uvedení vojsk do příslušných stupňů bojové pohotovosti je všeobecně uznáván. Přesto však praktická připravenost dozorčích orgánů není vždy na požadované úrovni. Náčelníci štábů, kteří jsou za přípravu dozorčích orgánů zodpovědní, přistupují k jejich přípravě leckdy nedůsledně a formálně. Neorganizují praktické rozehry jejich činnosti na pracovišti a před nástupem služby je nepřezkoušují náročně ze znalostí povinností. V důsledku toho jsou dozorčí orgány při plnění úkolů bojové pohotovosti často nejistí, ztrácejí čas neproduktivní činností a „zmatkují“.

Rezervy jsou též v **bojovém rozdělení**. Je sice u všech útvarů zakotveno v denním řádu a je pravidelné. Avšak i zde nachází své místo formálnost a někdy i nedomyšlenost přijatých opatření. Např. bojovým rozdělením jsou sice obsazeny všechny plánované funkce vykonavatelů. Avšak při jejich přezkoušení se ukazuje, že jsou často určeni jen jako „tělo“, aniž by byli pro výkon funkce, do níž byli určeni, příslušným funkcionářem připraveni.

Rezervy jsou i ve stanovení časových norem pro různé činnosti bojové pohotovosti. Přesto, že je možné stanovit normy kratší, stanovit se normy delší, aby byla „záloha“ pro nepředvídané okolnosti. Nejmarkantněji se to projevuje v normách pro činnost v prostorech soustředění, kdy je často pro vševojskový útvar stanovena stejná norma jako pro vojskový útvar (např. zdravotnický prapor), ačkoli počet osob, vozidel, bojové techniky a pohyblivých zásob vyvážených těmito útvary je podstatě rozdílný.

Obdobně jsou často ponechávány velké rezervy v doplňcích k plánům uvádění do bojové pohotovosti, zpracovávaných při vyvádění útvarů mimo posádky (např.

k plnění výcvikových úkolů]. Aby nedocházelo k tvorbě takovýchto rezerv, je účelné, aby velitelé a náčelníci s rozhodovací pravomocí stanovovali pro každou jednotlivou činnost základní normy, z nichž mohou štáby útvarů sestavovat konečné normy svých útvarů. Stanovení takovýchto norem pomůže nejen mladým a nezkušeným velitelům při zpracování příslušné dokumentace, ale vytvoří nadřazeným štábům i lepší podmínky pro kontrolní činnost.

Rezervy jsou i v **nesprávných názorech některých velitelů a štábů**, kteří považují za rozhodující kritérium pro splnění úkolů bojové pohotovosti zaujetí prostoru soustředění ve stanovené normě. Zapomínají přitom, že splnění časových norem je pouze jedním z celé řady stejně důležitých kritérií, mezi něž patří např. zabezpečení spolehlivého spojení, splnění mobilizačních úkolů, vyvezení plánované výše pohyblivých zásob materiálu, důsledné splnění opatření k zabezpečení bojové činnosti, komplexní připravenost zbraní a bojové techniky k bojové činnosti apod.

Rezervy jsou i v **vycvičenosti vojsk**. Rychle pokračující rozvoj vojenství neustále zvyšuje nároky na jednotu politických, psychologických, odborně vojenských, technických a metodických složek přípravy velitelů, štábů a vojsk. Největší požadavky na zdokonalování klade rozvoj vojenství na vojáky z povolání, u nichž nutnost celoživotního vzdělávání se stává zákonitostí. Nároky stoupají však i na vojáky základní služby. Časové možnosti výuky a výcviku jsou však již v soudobých podmínkách plně využity. Dochází proto k rozporu mezi rostoucími nároky na úroveň vojenských a technických dovedností, znalostí a návyků a mezi časovými možnostmi jejich realizace. Tento rozpor může být řešen pouze racionalizací a zvyšováním efektivnosti výcviku a výchovy, stanovením vhodného obsahu a uspořádáním učební látky, využitím nových forem a metod přípravy a v součinnosti s tím i efektivním využíváním učebně výcvikové základny. Více bude třeba vyvíjet a využívat učební stroje, různé simulátory a trenažéry, které umožňují navodit situace blízké bojovým podmínkám a zkvalitňovat jejich údržbu.

Složitost nových zbraňových systémů a bojové techniky klade zvýšené požadavky a nároky i na zabezpečování jejich provozu, ošetřování a oprav. K vyřešení tohoto požadavku hude nezbytně hledat cesty v zavádění produktivních diagnostických zařízení a racionalizovat všechny opravárenské činnosti.

Rezervy jsou i ve **využívání výsledků vědy a výzkumu** pro další zdokonalování bojové pohotovosti ČSLA. Zpracované vědecké a výzkumné úkoly jsou často realizovány v praktické činnosti vojsk zdlouhavě, ať již pro jejich nižší praktickou

hodnotu, nebo z obavy, zda navrhovaný projekt přinese očekávané výsledky. Ke zlepšení stavu bude účelné dosáhnout většího sladění plánování vědecké a výzkumné činnosti s praktickými požadavky velitelů a štábů.

Požadavky 14. zasedání ÚV KSČ není možné zabezpečit jen rozkazem nebo nařízením, ale všestranným úsilím na všech pracovištích, především pak ideově výchovnou prací. Její úsilí by mělo směřovat k boji proti sebeuspokojení, k prohlubování zájmu o sebevýchovu a k rozvíjení forem iniciativy a aktivity všech příslušníků ČSLA.

Stále větší pozornost je nutné věnovat nedostatkům a chybám, které vznikají při realizaci nových zásad bojové pohotovosti, učit se na nich a současně nepřipouštět, aby se znovu opakovaly. V pozadí každého problému a nedostatku stojí vždy určité konkrétní příčiny, které pramení nejčastěji ze slabší řídicí, plánovací a organizační práce a z neplnění povinností. Uvědomíme-li si tyto příčiny, jsme schopni je odstraňovat. „Abychom dosáhli vyšší úrovně řízení, musíme směřovat taková organizační opatření, která jsou v souladu s objektivně se prosazujícími tendencemi vývoje...“ (Zpráva o hlavních směrech hospodářského a sociálního rozvoje ČSSR v letech 1976—1980, Svoboda 1976, str. 126.)

Znamená to mnohem odvážněji, důsledněji a cílevědoměji mobilizovat zájem všech příslušníků ČSLA na zjištění rezerv, usměrňovat jejich přirozený zájem po hospodárnosti a využívat lépe práce zlepšovatelů a vynálezců. Vysvětlovat, že prosazování ekonomických otázek a zvyšování bojové pohotovosti není v rozporu a je v obecném zájmu celé naší společnosti.

Rozhodující metodou ke splnění tohoto úkolu je vysoká osobní odpovědnost, odborná a politická kvalifikace, komunistická směrlost a rozhodnost, zápal a obětavost a oddanost Komunistické straně Československa. Každý velitel (náčelník) by měl mít stále na mysli slova s. G. Husáka: „Příkazem dne je udělat vše, aby se metody práce a přístupy vedoucích pracovníků rychleji přizpůsobovaly novým náročným podmínkám. Na každém úseku platí, že chceme-li obstát v soutěži se světem, musíme více znát, více umět, účinněji řídit, lépe pracovat a získávat lidi pro plnění úkolů...“ (Závěrečné slovo generálního tajemníka ÚV KSČ Gustáva Husáka na 14. zasedání ÚV KSČ, Svoboda 1979, str. 59.)